

ARVOJOHTAJA-PODCAST

Jakso 1: Pekka Haavisto

Pekka Haavisto: Ja sitten mä sanoin, että me ollaan puhuttu paljon sun arvoista ja sun maailmankuvasta. Sä oot laajentanut konfliktia siviilipuolelle. Sä oot iskenyt alueelle, jossa aikaisemmin ei ole ollut tällaista sotilaallista konfliktia. Sä oot kaapannut siviilityöntekijöitä. Mä luulen, että tää on sun uskontosi vastaista, mitä sä oot tehnyt. Sitten on sellainen hiljaisuus siellä puhelimesta. Khalil sanoi, että oot sä varmasti sitä mieltä, että oot sä ajatellut tämän asian loppuun. Ja mä sanoin, että mä oon ajatellut tämän asian näin.

(RYTMIKÄS TUNNUSMUSIIKKI SOI.)

Juontaja Kimmo Ohtonen: Tämä on Arvojohtaja, Diakonissalaitoksen podcast-sarja, jossa puhumme presidenttiehdokkaiden kanssa arvoista. Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiökonserni, joka on toiminut rohkeasti ihmisarvon puolesta yli 155 vuoden ajan. Presidentti jos kuka on arvojohtaja. Siksi puhumme tässä sarjassa siitä, mikä meitä elämässä oikeasti ohjaa. Pekka Haavisto on pitkän linjan kansanedustaja, Vihreän liiton perustaja ja moninkertainen ministeri. Hän on toiminut rauhanneuvottelijana lukuisissa kansainvälisissä konflikteissa. Pekka Haavisto, tervetuloa. Mehän ollaan tehty sinun kaupat, niin saa sinutella. Diakonissalaitoksella on kolme arvoa, ja ne ovat ihmisarvo, lähimmäisen rakkaus ja vastuullisuus. Pekka Haavisto, mitkä ovat sinun kolme tärkeintä arvoa?

Pekka Haavisto: No nämä Diakonissalaitoksen arvothan kuulostavat erittäin hyvältä. Olen joskus tiivistänyt omat arvoni siihen, että ihmisyyys, tasa-arvo ja rauha on kolme sellaista asiaa, joita olen elämässä pyrkinyt edistämään.

Kimmo Ohtonen: Palataan näihin tässä keskustelun tiimellyksessä, mutta mennään vähän ajassa taaksepäin. Miten sinä kuvailisit, minkälainen nuori sinä olit?

Pekka Haavisto: Olen ollut varmaan semmoinen utelias, opinhaluinen, aika omatoiminen

nuori. Muistan, kun äitiä joskus kiitettiin, että oli hyvin kasvattanut poikansa, niin hän sanoi, että eihän hän sitä kasvattanut, että sehän juoksi noissa Munkkivuoren metsissä koko lapsuutensa. Näin varmaan oli. Minun sisar Riitta ainakin sanoi, että olin aina liikkeessä, ja paljon kavereita ja paljon tekemistä ja paljon itse kehiteltyjä harrastuksia.

Kimmo Ohtonen: Sä lähdit aika nuorena, 16-vuotiaana, interrailaamaan ja katsomaan maailmaa. Kun nyt mietit sitä ja kävit hiljattain uudemman kerran ja kirjoitit siitä kirjankin. Minkälaisia muistoja tuo nuoren klopun seikkailut maailmalla herättää tänä päivänä?

Pekka Haavisto: Silloinhan tuntui ihan normaalilta, että 16-vuotiaat lähtivät. Mä lähdin mun parhaan kaverini kanssa interrailille ja mentiin Atlantin rannikolta, Bordeaux'sta, Mustalle merelle, Romanian Constanțaan. Muistaakseni siellä Romaniassa joku konduktööri koitti pidättää meitä. ajatteli, että me ollaan karattu kotoa ja missä teidän vanhemmat on. Niiden oli täysin mahdoton ymmärtää, että kaksi 16-vuotiaasta seikkailee jossain Romanian lomakeskuksessa Mustan meren rannalla. Tietysti oli hieno kokemus. Olihan se itsenäistävää kokemus, että sä oot kuukauden tien päällä tai rautatien päällä ja nukut milloin junissa ja milloin asemien halleissa ja säästät rahaa ja syöt patonkia ja venytät sitä kuukauden reissua viimeisiin päiviin ja viimeisiin tunteihin asti, koska olisi ollut noloa tulla liian aikaisin kotiin.

Kimmo Ohtonen: Niin, häntä koipien välissä ei voi tulla.

Pekka Haavisto: Ei, vaikka rahat oli loppuneet ehkä viikkoa aikaisemmin, niin sinniteltiin se koko kuukausi.

Kimmo Ohtonen: Jäikö niistä päivistä sellaisia kohtaamisia nuorena, jotka vaikutti siihen, että miten sä miellät maailmaa ja sun maailmankatsomusta?

Pekka Haavisto: Varmaan jäi kohtaamisia ja hyviä keskusteluja. Tietysti paljon näissä majapaikoissa tapasi erimaalaisia ihmisiä ja nuoria erilaisista olosuhteista. Ja sitten Interraililla siihen aikaan kuitenkin, olenhan sanonut, että meillä Berliinin muuri kaatui jo kauan ennen kuin se fyysisesti kaatui, koska Interraililla pystyi käymään vanhassa Jugoslaviassa, pystyi käymään Romaniassa, pystyi käymään Unkarissa ja tapaamaan nuoria, jotka itse ei päässyt näistä maista matkustamaan taloudellisista syistä länteen, mutta jotka haaveilivat vapaudesta ja näin pois päin. Se oli myöskin tärkeä kokemus.

Kimmo Ohtonen: Palataan niihin sun nuoruuden päiviin, niin muistatko, että on ollut sellaisia aikoja sun elämässä, että sä koet, että sä et ole kuulunut joukkoon, että sä oot ollut jollain tavalla ulkopuolinen siitä yhteisöstä, ympäristössä, jossa sä elät?

Pekka Haavisto: Mulla oli varmaan nykyisin termein peruskoulun yläasteella semmonen vaihe, että ne mun kiinnostuksen aiheet. Mä luin historiaa ja luin joskus hyviä UFO-kirjoja, kuten Dänikenin kirjoja. Luin erilaisia, luin varmaan Steineria ja kaikkia tällöisiä vähän filosofiaa ja vähän hengen tiedettäkin ja muuta. Mulla ei ehkä silloin ollut niin paljon kavereita, jotka olisivat tehneet samoja asioita. Sitten lukioaikana mä jotenkin loksahdin oikeaan kohtaan ja huomasin, että on samanlaisia harrastuksia, samanlaisia kiinnostuksia, yhteiskunnallista kiinnostusta paljon kavereilla. Ja se lukioajan porukka on itse asiassa säilynyt aika hyvin, eli sen porukan kesken pidetään vieläkin yhteyttä. Mutta sitten on varmaan ollut tällöisiä vaiheita. Ajattelin, että joku yliopisto-opiskelujen alku, jolloin oli vielä tällöinen taistolaisliikkeen hegemonia aika paljon yliopistolla, niin mä mietin kauheasti, että mitä mä täällä teen tai miksi mä tunnen itseni jotenkin ulkopuoliseksi tästä. Silloin vihreä liike oli vasta ajatuksena päässä monella, mutta ei ollut vielä syntynyt ja näin pois päin. Sitten tietysti jossain vaiheessa poliittista elämää on semmoisia hetkiä, jolloin miettii, että tähän täytyy tapahtua joku muutos. Vaikka silloin, kun vihreätä puoluetta lähdettiin perustamaan tai muuta, niin tuli semmoinen vahva tunne, että nyt tämä juttu pitää viedä

läpi. Vaikka tämä olisi mun viimeinen teko, niin nyt mä teen tämän asian ja ajattelin muut sitten, mitä ikinä ajattelin ja näin poispäin. Joskus tulee semmosia spurtteja elämässä, että on pakko tehdä joku asia ja sitten katsoa, meneekö syteen taas saveen.

Kimmo Ohtonen: Nykyään puhutaan paljon nuorten kokemasta yksinäisyydestä, ihan syrjäytymisestä. Mietin niitä sun yläasteikäisiä. Kun koet, että sulla ei ole samanhenkisiä ystäviä, niin miten sä käsittelit sitä tunnetta?

Pekka Haavisto: Varmaan joku semmoinen ajatus, että jossain varmaan jonain päivänä löytyy ihmisiä, jotka ajattelee samanlaisia ajatuksia, mutta sillä hetkellä niitä ei ole ollut omassa ystäväpiirissäni montaa tai joskus ei ollenkaan. Mietin sitä tunnetta, kun joku aika sitten, tai viime keväänä olin Jyväskylän lyseossa. Oli lukioikäisiä, tuli joku kaveri, joka kysyi, että miten tällaisessa ahdistavassa maailmantilanteessa, mistä saat voimaa tai mikä pitää sut liikkeessä. Olin juuri avannut Risto Isomäen kirjan Maailmanparantajan muistelmat ja ruvennut selaamaan sitä. Siellä oli Juicen biisistä sitaatti, joka oli aika hauska, koska muistin, että tätä Juicen biisiä minäkin olen kuunnellut. Se taitaa olla Myrkytyksen oireet jossa ne sanat menevät suunnilleen niin, että *hei istuta vielä se omenapuu, vaikka tuli jo tukkaasi nuolee, vaikka huomenna saasteet laskeutuvat, vaikka huomenna aurinko kuolee tai jotenkin näin*. Sitten sanoin, että muistan, että kuuntelin tätä biisiä ja mietin sitä, että se omenapuun istuttaminen tänään on se kaikkein tärkein juttu, että tekee sen asian, mitä tänään voi tehdä, ja antaa huomisen tuoda hommat ja murheet tullessaan. Sitten sen keskustelun jälkeen tämä kaveri tuli sanomaan, että kiitos vastauksesta, että olit ensimmäinen, joka vastasi hänen kysymyksensä, että hän on kysynyt tätä vanhemmilta opettajilta, ja tämä oli ensimmäinen vastaus, että kiitos siitä. Ajattelin, että se oli aika vähästä kiinni tässä kohtaamisessa se, että löytyi jotkut sanat, jotka olivat selvästi hänelle merkityksellisiä ja löytyi jonkinlainen vastaus, joka ei ole ehkä täydellinen vastaus, mutta yhdenlainen vastaus siihen ehkä turhautumisen tunteeseen tai masennukseen, joka voi monella olla tänä päivänä.

Kimmo Ohtonen: Varmasti se vastaus tuli sydäimestä, niin siksi se resonoi ihmisissä. Mä mietin omasta, ja tuo, mitä kerroit, resonoi itsenikin kanssa, että omia tuntemuksia oli samalla lailla yläasteella. Sitten se siirtymä tuli, ja minulle kirjallisuus oli kauhean tärkeä. Joku semmoinen keino, että jossain tuolla. Että nyt minä vain jaksan, niin kyllä tämä tästä. Sitten se siirtymä lukioon alkoi tulemaan, että hetkinen. Minulla onkin yhtäkkiä samanhenkisiä ystäviä.

Pekka Haavisto: Joo, ja sen huomaa noissa. Nytkin olen kiertänyt paljon lukioissa, että totta kai kaikki ei löydä vertaista seuraa, mutta tuntuu, että juuri tänä päivänä on paljon kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin ja filosofiaan ja tämän tyyppisiin asioihin. Sellaisetkin ihmiset, joita nämä kiinnostavat, niin ehkä toivottavasti löytävät kanssaihmiä, joita samat asiat kiinnostavat. Olen ajatellut, että tämä netin maailma, niin paljon kuin pahaakin siinä tapahtuu, vihapuhetta ja tämän tyyppistä, niin onhan se uskomaton siinä, että sitä kautta voi löytää samanhenkisiä kauempaa ja löytää niitä, jotka harrastavat samoja ja spesifejä asioita. Minä joskus kuulin kaverista, joka oli löytänyt - jonkun marginaalisen suosikkibändinsä Yhdysvalloista. Ja sitten on ruvennut sen faniklubissa keskustelemaan. Asia päättyi jotenkin siihen, että hän matkusti sinne Jenkkeihin ja tapasi tämän bändin tyypit ja muuta. Ajattelin, että nämä ovat ihan uusia mahdollisuuksia, joita oikeastaan silloin meidän omassa nuoruudessamme ei ollut, että sinä voit toisella puolella

maapalloa tutustua ihmisiin, jotka harrastavat juuri samaa asiaa ja löytää kontakteja ja löytää ihmissuhteita sitä kautta.

Kimmo Ohtonen: Mitä sinä ajattelet nyt siitä, kun sanoit, että lukioajan ystävydet on edelleen täällä, niin minkälainen arvo se on sinulle ja merkitys, että ystävydet ovat kestäneet?

Pekka Haavisto: Se on iso merkitys sillä tavalla, että ne lukio- tai koulukaverit, ne ovat sellaisia, joiden kanssa ei tarvitse mitään esipuhetta keskusteluun, vaan lähdetään juuri siitä, mihin viimeksi jäätiin ja näin pois päin. Tai voi soittaa koska tahansa, on joku juttu, joku kysymys. Kaikilla on ollut kiinnostavia elämänurina ja ihmiset ovat monien asioiden asiantuntijoita, mutta se on sellainen helppous, joka liittyy sellaisiin ihmisiin, jotka ovat tunteneet sinut aina ja tietävät sinut. Siinä on suuri arvo. Se on todella suuri arvo.

Kimmo Ohtonen: Ja miettii, että kun elämä vie meitä eri suuntiin, niin sitten ne oikeat ystävät, joiden kanssa on sitä yhteistä historiaa. Se on ihan sama mitä tapahtuu, niin he saattavat vinoillakin ja löytää ihan oman kulmansa, joka on sitten se näköala heillä sinuun.

Pekka Haavisto: Kyllä, kyllä. Ja sehän on kiinnostavaa, kun ne ovat nähneet sen kasvamisen prosessin ja sen muutokset ja kaikki tällaiset. Itse olen nähnyt heissä nämä samat asiat.

Kimmo Ohtonen: No, vuodet on vierinyt ja sun poliittinen ura on vienyt sinua ympäri maailmaa ja olet toiminut muun muassa YK:lla kansainvälisissä tehtävissä ja muun muassa EU:n erityisedustajana Darfurin konfliktin rauhanneuvotteluissa. Kun mietitään näitä hyvin vaikeita tilanteita ja sitä aikaa, mitä nyt eletään, niin onko sinulla ollut näissä monissa liemissä, joissa olet keitetty ja kouliintunut, tilanteita jossa sun omat ne arvot on pahasti törmäyskurssilla sen tilanteen ja sen todellisuuden kanssa?

Pekka Haavisto: No, varmaan sillä tavalla, että tällaisissa rauhanneuvotteluprosesseissa esimerkiksi tapaa ihmisiä, jotka tavallaan pitää yllä omaa hirmuhallintoaan omilla alueillaan tai pyrkii sellaiseen tai heidän ihanteensa ja unelmaansa on hyvin toisenlaisia. Mä olen Somaliassa puhunut kyllä päälliköiden kanssa, joiden alueella on kivetetty naisia, naisia aviorikoksista ja tämän tyyppisistä, ja joutunut tuomaan esiin sen, että miten tuomittavaa ja miten väärin se heidän toimintansa on, ja sitten samaan aikaan pyrkinyt vetämään tällaisia ihmisiä vaikka rauhanprosessiin mukaan. Ja tavallaan sen takia joutunut keskustelemaan ja paneutumaan heidän ajattelumaailmaansa. Kyllähän siinä tulee ihan erilaisia maailmoja. On paljon tällaisia, jotka esim. hyvin tiukkoja islamisteja, joiden suuri tavoite on yhteinen islamilainen kalifaatti, joka on tällainen rajaton kalifaatti. Kun ollaan keskusteltu siitä, on voinut tulla vasta-argumentti, että onhan teilläkin se Euroopan Unioni. Mikä mun kalifaatissa on vikana? Tietysti puhutaan aika lailla erilaisista arvoista, mitkä sitten siellä vallitsisi. Ne on olleet usein aika vaikeita keskusteluja ja myöskin sellaisia haastavia, koska siellä voi olla tällaisia fundamentalistisia arvoja, uskonnollisia arvoja, jotka on ikään kuin tulikirjaimin kirjoitettu näiden ihmisten maailmankuvaan, että sellaisia ei pysty muuttamaan. Usein ehkä just islamilaisissa maissa tai islamilaiden ryhmien kanssa uskonto ja laki on sama asia. Silloin se ajatus uskonnosta, jos joku sanoo, että on hylännyt uskonnon, se

tarkoittaa heille, että on hylännyt lain. Ettei olekaan enää mitenkään lain piirissä ja lain toimintojen piirissä. Se on kiinnostava ero vaikka meidän järjestelmään.

Kimmo Ohtonen: Tuommoisissa tilanteissa, miten sinä lähdet jäsenetelemään, kun me kuitenkin toimitaan omien arvojemme kautta? Kuten kuvailit tuossa tilannetta, joka voi olla hyvinkin, että sinulla on hirmuhallitus siinä ja hallitsijan edustaja siinä vastassa. Miten sinä lähdet omassa päässä jäsenetelemään sitä? Omia arvoja ja yhteensovittamaan sen ihmisen kanssa, jotta rauhan prosessi etenisi?

Pekka Haavisto: Minulla oli yksi nyt jo edesmennyt hyvin erikoinen neuvottelukumppani Sudanissa Darfurissa, Khalil Ibrahim -niminen henkilö. Hänen kanssaan meillä oli monenlaisia keskusteluja. Hän oli juuri tämmöinen, joka puhuu suuren kalifaatin muodostamisesta. Se pala, mitä hän oli tekemässä, Sudan ja Darfur, oli vain pieni osa hänen maailmankuvassaan sitä, millaiseksi maailma pitäisi muuttua. Ehkä hänen kanssaan yksi kiinnostava keskustelu oli itse asiassa sen mun varsinaisen työrupeaman jälkeen Sudanissa ja Darfurissa. Katsoin netistä, että kiinalaisten pyörittämällä öljykentällä Sudanissa, sinne oli isketty ja sieltä oli kaapattu kansainvälisiä työntekijöitä. Jäin miettimään, istuin eduskunnan työhuoneessa, ja jäin miettimään, kukahan tässä mahtaisi olla liikkeelle. Ajattelin soittaa Khalilille. Hän sanoi, että hänen uskontoonsa kuuluu aina totuuden puhuminen. Hän puhuu aina totta. Mä sit soitin Khalilille ja sanoin, että istun eduskunnan työhuoneessa Helsingissä ja näen, että siellä on kaapattu työntekijöitä öljykentältä. Kukahan tässä mahtaisi olla takana? Khalil oli rehellinen ja sanoi, että se oli hänen miestensä isku. He teki tämän iskun. Sanoin, että me ollaan puhuttu paljon sinun arvoista ja maailmankuvasta. Olet laajentanut konfliktia siviilipuolelle. Olet iskenyt alueelle, jossa aikaisemmin ei ole ollut sotilaallista konfliktia. Olet kaapannut siviilityöntekijöitä. Luulen, että tämä on uskontosi vastaista, mitä sä olet tehnyt. Sitten oli hiljaisuus puhelimesta. Khalil sanoi, että olet varmasti sitä mieltä, että oletko sä ajatellut tämän asian loppuun? Sanoin, että olen ajatellut tämän asian näin, kaikkien niiden meidän keskustelujen perusteella. Jäätiin pieneen keskusteluun ja hän sanoi, että hän soittaa sinulle. Hän puhuu miestensä kanssa. Ajattelin, että mä en koskaan saa uutta puhelua, mutta siellä eduskunnassa pirahti. Satelliittipuhelimesta näin, että tulee puhelua ja että aha. Khalil soittaa takaisin. Sitten hän sanoi, että hän on keskustellut, että taidat olla oikeassa. Että tule hakemaan nää panttivanget pois. Sanoin, että olen täällä Helsingissä. Se ei nyt multa onnistu, mutta jos YK käy hakemassa, onko se okei? Hän sit sanoi, että hän ei oikein YK:sta tykkää, mutta kai se nyt tässä tapauksessa käy. Soitin YK:n toimistoon Sudanin pääkaupunkiin Khartumiin, että olisi vähän panttivankeja haettavana. Siellä toinen ystäväni sanoi, että Pekka, älä sotke meitä tähän. Tämä on ihan sietämätön tilanne jo muutenkin. Me ei halua tietää missä ne panttivanget on ja kuka niitä pitää. YK ei halua olla missään tekemisissä tän kanssa. Mä ajattelin, että okei, tämä olihan hankalampi juttu. Soitin kansainvälisen Punaisen Ristin toimistoon Geneveen ja sanoin, että minulla olisi pari panttivankeja tuolla Sudanissa. Voitteko te auttaa? Siellä oli suomalainen hyvä kollega, joka sanoi, että totta kai. Eiköhän tämä onnistu. Soitetaan Sudanin Punaiselle Puolikuulle. Sitten jätiin asian heidän käsiinsä. Muutaman päivän päästä kansainvälisissä lehdissä oli pieni uutinen, että panttivanget vapautettu Sudanissa. Ajattelin, että tämä keskustelu arvoista, pitkät istumiset Khaliliin kanssa, oli johtanut siihen, että jollain tavalla osasin mennä hänen päänsä sisään ja vetää oikeasta narusta hänen kohdallaan.

Kimmo Ohtonen: Et kuullut hänestä enää jälkikäteen?

Pekka Haavisto: Kuulin muissa yhteyksissä, mutta ei hän tähän asiaan palannut. Se oli sillä hoidettu.

Kimmo Ohtonen: Mainitsit, että yksi sun tärkeitä arvoja on se rauha, lähimmäisen rakkaus. Nehän ovat tietenkin tärkeitä, pehmeitä arvoja, jotka mielletään helposti pehmeiksi arvoiksi. Haastan nyt näin, että kysehän on aika kovasta politiikasta, varsinkin kun ruvetaan rauhaa rakentamaan. Se ei ole kauhean helppoa.

Pekka Haavisto: Kyse on aika kovista asioista. Olen usein miettinyt presidentti Ahtisaaren kuoleman jälkeen hänen elämäntyötään ja ne yhteydet, missä häntä tapasin, niin näin kaksi puolta siinä. Toisaalta juuri tämä kyky kommunikoida, kyky tavata ihmisiä, kyky istua alas. Mutta myöskin se nyt riittää -tyylinen ilmaisu, joka oli aika tärkeä rauhanprosesseissa. Tämä on nyt riittävästi. Nyt täytyy päästä eteenpäin, nyt on kuultu kaikkia. Hän teki tämän erittäin taitavasti Serbiassa, Kosovon itsenäistymiseen liittyen. Käytti vähän uhkauksiakin siinä. Muistan, on itsellenikin monta tilannetta juuri Sudanin Darfurin kriisissä, jossa joutui sanomaan osapuolille, että seuraavaksi tulee kansainvälinen rikostuomioistuim. Joko te keskustellette meidän kanssa ja hoidetaan tämä asia, ja lopetatte sen, mitä olette tekemässä, tai siirretään suoraan kansainvälisen rikostuomioistuimen alle. Sitten saatte siellä istua Haagissa syytettyjen penkillä. Siinä joutuu käyttämään aika kovia keinoja.

Kimmo Ohtonen: Paljon puhutaan tästä, kun arvojohtajuus on meidän podcastin pääteemakin. On se halu ymmärtää, kuunnella myös sitä vastapuolta, mutta myös se, ettei ole liian niin sanotusti kiltti.

Pekka Haavisto: Näin juuri, ja rauhanprosesseissahan kun etsitään tavallaan keskitietä tai tapaa, jolla molemmat tai kaikki osapuolet tulisivat mukaan, niin siinä joutuu etsimään. Rauhanprosessissa kaikki tuntevat hetken aikaa olevansa häviäjiä, koska siinä joudutaan panemaan kirkko keskelle kylää ja etsimään ratkaisuja. Silloin, kun kaikki narisee ja nirisee vähän, niin silloin ollaan oikeassa kohdassa.

Kimmo Ohtonen: No kun mietitään tätä aikaa, jossa nyt eletään. On monessa mielessä aika polarisoitunut tämä ilmapiiri. Eletään identiteettipolitiikan kultakautta, jossa monesti ne äänekkäimmät tahot, he kaikki kokevat olevan oikeassa. Monesti, myös mainitsitkin, että heitä kohtaan ollaan nyt vääriä. Miten tällöisessä, kun kaikki kokevat, että mun arvot on ne oikeat, ja miksei toi toinen tajuu, niin miten sitä itse pitäisi tavallaan itselle jäsenellä? Onko mun arvot oikein? Olenko mä rakentanut mun arvot perusteellisesti?

Pekka Haavisto: Mä oon miettinyt usein tätä. Nyt on tietysti Lähi-idän asiat paljon esillä, tapahtumat Gazassa, Hamasin hyökkäys Israeliin ja näin poispäin. Joskus aikaisemmin, kun on ollut Palestiina-Israel neuvotteluissa, niin miettinyt, että miksi se on niin tavattoman vaikeata viedä

niitä neuvotteluja eteenpäin. Ja ajatellut jotenkin näin, että ne on keskusteluja ja konflikti, jossa ei olekaan Daavid vastaan Goljat, että olisi joku isompi, vahvempi ja sitten joku pienempi ja alakynnessä ja ehkä moraalisesti voimakkaampi, vaan onkin tämmöinen Daavid vastaan Daavid - konflikti, jossa on kaksi mielestään alakynnessä olevaa. Israel, jolla on karmea historia juutalaisvainoista, Euroopassa holokaustista. Vihdoin oma valtio ja sen oma valtioneuvollisuus, jota nyt koitetaan edesauttaa, ja palestiinalaiset, jotka on menettänyt maansa tämän kaiken seurauksena ja ei ole pystynyt luomaan sitä omaa valtiota kahden valtion mallin mukaisesti. Odottaa vielä sen syntymistä. Siinä on kaksi häviäjää vastakkain. Molemmat etsivät meiltä sympatiaa, jopa sääliä oman tilanteensa vuoksi. Silloin, kun on kaksi tämmöistä ikään kuin heikoksi itsensä tuntevaa vastakkain, niin se tilanne on todella karmea. Molemmat etsivät hyvällä perusteella meiltä sympatiaa ja sääliä. Olen aina sitten sanonut, että tämmöisessä prosessissa osapuolet ei tarvitse enää lisää tukea omalle puolelleen, vaan tarvitsee tahoja, jotka näkevät molempien hädän ja ahdingon ja pyrkivät löytämään sen ratkaisun, millä päästäisiin eteenpäin. Monet minusta tekevät virheenkin siinä, että lähtevät sen tai toisen osapuolen tukijoukkoihin ja ajattelevat, että se konflikti jollain sellaisella tavalla saataisiin ratkaistua. Näin se ei valitettavasti ole, vaan nyt tarvitaan kylmäpäisyyttä siinä analyysissä ja tarvitaan hyvää analyysiä siitä, että millaisten turvatukien vallitessa sekä Israel kokisi olevansa turvallisessa tilassa, että palestiinalaiset kokisivat oikeuksiensa toteutuvan.

Kimmo Ohtonen: Kuulostaa, että tuossa myös, että pidetään se kylmäpäisyys, niin on, kaikessahan on omat riskinsä, mutta tuossa, että lähtee, yrittää saada ne molemmat osapuolet näkemään toisen näkökannan ja historian, siinä on aina omat riskinsä, joiden kanssa joutuu se rauhantekijä sitten elämään.

Pekka Haavisto: Siinä on omat riskinsä ja helpostihan monissa konflikteissa voi käydä niin, että rauhantekijällä palaa hihat siinä prosessissa tai hän tulee käyttökelttomaksi, että yrittää jotakin ja sitten yksi tai toinen osapuoli katsoo, että sä oot puolueellinen ja sä et pysty tässä enää toimimaan. Sen jälkeen, kun sulla tulee sellainen puolueellisuuden leima, niin sen jälkeen sä oot käyttökeltvoton. Sitten vaihdetaan seuraavaan. Näin aika monissa konflikteissa käy, että joudutaan välillä vaihtamaan jopa sitten sitä neuvottelijaa sen takia, että neuvottelijan se puolueettomuus pitää olla ehdotonta ja sen pitää näyttää puolueettomuudelta.

Kimmo Ohtonen: Onko vuodet vaikuttanut siihen, että miten sun arvot on rakentunut ja muuttunut?

Pekka Haavisto: Varmaan sellainen asia, että kun olen kiertänyt paljon Suomea ja tavannut monenlaisia ihmisiä, niin on ollut todella jänniä kohtaamisia. Olen usein käyttänyt esimerkkinä, kun ensimmäisissä presidentinvaaleissa, joissa olin ehdokkaana, niin pääsimme syvään dialogiin Teuvo Hakkaraisen kanssa. Se oli omanlaisensa kokemus. Nyt esimerkiksi tämän presidentinvaalikiertueen osalta, niin esim. Vaalassa olin kodissa, jossa oli vanhoillislestadiolaisten järjestämä vaalitulaisuus, ja keskustelua ja muuta. Ajattelin, että on tultu pitkä matka, että ollaan tässä tilanteessa ja voidaan käydä tällaista keskustelua. Ja hirveän hienoa ja arvokasta keskustelua elämän arvoista. Siitä, miltä tuntuu erilaisista vähemmistöistä Suomessa, myöskin uskonnollisista vähemmistöistä. Miten he kokevat asiansa ja tämänhetkisen tilanteensa. Ehkä

juuri, kun puhutaan identiteettipolitiikasta, niin Suomihan on mosaikki. Meillä on hyvin erilaisia identiteettejä. Ehkä niiden tunnistaminen ja näkeminen on semmoinen, mitä koko ajan huomaan, että oppii jotakin uutta ja oppii uusia, kiinnostavia asioita.

Kimmo Ohtonen: Monesti tällaiset fraasit jäävät elämään ja niillä jopa pahimmassa tapauksessa määritellään, miten asiat pitäisi olla. Takin kääntäminen monesti mielletään negatiiviseksi asiaksi, että olet pettänyt jonkun pyhänä pidetyn normin tai arvon. Miten suhtaudut tähän takinkääntämisajutukseen?

Pekka Haavisto: No kun on politiikassa pitkään mukana, ja jossa itsekkin olen ollut kymmeniä vuosia, niin on monia asioita, joita on joutunut arvioimaan uudestaan. Muistan silloin vaikka 80-luvulla, kun tuli itselle ajankohtaiseksi se, että meneekö asepalvelukseen vai siviilipalvelukseen. Elettiin jollain tavalla tämmöisessä, oli kylmän sodan maailma, mutta hyvin vahva tällainen ydinsodan uhka tai tämän tyyppinen. Se oli nuorten, jos ajattelee ympäristöuhan lisäksi, varmaan nuorten ykkösasia, että vanhempi sukupolvi vie tätä maailmaa kohti ydinkatastrofia ja ydinsodan katastrofia. Tuntui pakottavalta, että pitää tehdä joku oma valinta, jolla jollain tavalla vaikuttaa siihen tilanteeseen. Silloin se tuntui täysin loogiselta. Siviilipalvelus tuntui hyvältä ratkaisulta silloin. Sitten jos myöhemmin olen miettinyt, vaikka olen tavannut rauhanturvaajia eri puolilla, ja muistan nuorten filosofipäivillä, jossa joku nuori kysyi kysymyksen, jota en ollut koskaan kuullut. Hän kysyi, menisikö sivariin vai rauhanturvaajaksi. Täytyy sanoa, että siinä itsekkin pysähtyi ja sanoi, että jos sinusta yhtään tuntuu siltä, että olisit valmis menemään ensin intin kautta rauhanturvaajaksi, niin se tuntuisi hyvältä valinnalta tänä päivänä. Ajatellen maailmanrauhaa ja kriisejä ja sitä miten. Ja tulet oppimaan siinä paljon, jos näet konfliktialuetta rauhanturvatehtävien kautta. Ehkä tällaista vastausta ei olisi aikaisemmin antanut kellekään. Siinä esimerkiksi vuosikymmenet ovat muuttuneet.

Kimmo Ohtonen: Oletko sä joutunut käymään sellaista sisäistä keskustelua, että uskallanko julkisesti tehdä sen selväksi, että minulla on ajattelu tai jopa arvomaailma muuttunut tämän asian suhteen?

Pekka Haavisto: En mä usko, että on niin kuin... Ei se niin hirveän vaikeata ole. Tietysti sellainen asia, että joutuu aina perustelemaan, että miksi tänä päivänä ajattelee tällä tavalla. Se on tietysti tärkeää, että se ei vain ole hetken humahdus, että tänään ajattelen tällä tavalla, vaan osaa kertoa sen, miksi ajattelu on muuttunut. Sehän on hyvä merkki. Muistan joskus, kun Hesarin omistaja Aatos Erkko jossain syntymäpäivähaastattelussaan sanoi, että ikä ja kokemus radikalisoivat miestä. Minua on naurattanut tämä myöskin sitten toisinpäin, että iän myötä voi tulla myöskin radikaalimpia ajatuksia. Esimerkiksi jos ajattelee maailman ympäristön tilaa tai ilmastonmuutoksen vaikutukset tai muuta. Nyt tapaan nuoria, joiden mielestä tarvitaan paljon radikaalimpia toimia kuin mitä oma sukupolvi on ehdottanut. Nämä nuoret saattavat olla siinä ihan oikeassa.

Kimmo Ohtonen: Nyt on tämä varsinkin ympäristönsuojelun ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen toimien suhteen. Meillä on olemassa jännitteitä, jotka ehkä kiteytetään sellaisiksi sukupolvien välisiksi kiistoiksi, jotka oli esillä silloin 2018 ilmastomarssien, 2019 ilmastomarssien aikana. Millä tavoin sä jäsentelit näitä jännitteitä, jotka silloin ilmeni?

Pekka Haavisto: Sehän oli hirveän hieno, kun ilmastonuoret juuri näissä aikaisempien vaalien 2019 eduskuntavaalien ympärillä esimerkiksi vetivät kansanedustajan hihasta. Oli nämä Fridays for Future -tapahtumat eduskuntatalon ympärillä. Itsekin kävin juttelemassa heille ja myöhemmin näille Elokapinan aktiiveille ja muille. Muistan näiden Fridays for Future -ihmisille. Kun siellä oli samoja koululaisia joka perjantaisin eduskuntatalon ympärillä. Kysyin, että mitä teidän maikat sanoo, kun te olette täällä joka perjantai. Nuoret vastasivat, että luokassa he heristävät sormeja ja sanovat, että älkää olko perjantaisin siellä, että koulupäivät menevät pipariksi. Nurkan takana he nostivat peukkua ja sanoivat, että hyvä, että olette siellä. Hyvä, että nuoret ovat aktiivisia. Minusta se oli aika hauska rinnastus. Ehkä opettajatkin ja kouluissakin arvostettiin sitä, että on tullut tällainen uusi yhteiskunnallisesti aktiivinen nuori sukupolvi.

Kimmo Ohtonen: Tässä mielessä, kun mennään sinne 80-lukuun, 90-lukuun. Monet asiat ovat menneet eteenpäin. Kuten sanoit, ei aina voisi lähteä sanomaan, että tuon profiilin ihminen ajattelee tietyllä tavalla ja näin poispäin. Myös asiat menevät arvomaailman ja sen kehityksen suhteen aika kiinnostavalla tavalla. Ei lineaarisesti, mutta eteenpäin.

Pekka Haavisto: Näin on. Ehkä näitä yhdistelmiä, missä asiat ihmisten mielessä yhdistyvät uudenlaisiksi kokonaisuuksiksi, voivat olla monenlaisia. Olen ollut pitkään, lapsuudesta asti, kasvissyöjä ja näin poispäin. Huomaan esimerkkinä, että kun Jussi Halla-ahokin on kasvissyöjä, niin se on jotenkin jännä asia, että jotkut tällaiset asiat ovat tavallistuneet, normalisoituneet, levinneet yhteiskuntaan monella tavalla. Näinhän on hyvä.

Kimmo Ohtonen: Diakonissalaitos on toiminut yli 155 vuoden ajan rohkeasti ihmisarvon puolesta. Pekka, milloin sinä olet viimeksi toiminut rohkeasti ihmisarvon puolesta?

Pekka Haavisto: Mulla ulkoministerikauteen sattui yksi tapahtuma, jossa ihmisarvoa jouduttiin miettimään monelta kannalta. Se oli suomalaisten lasten tuominen kotiin al-Holin vankileiriltä Syyriasta. Täytyy sanoa, että vähän oli vastatuultakin siinä hankkeessa. Kaikki ei ajatelleet niin, että lasten asia on ykkösasia tai että lapset pitäisi pelastaa siitä huolimatta, että heidän vanhempansa on tehnyt järkyttäviä virheitä. Sitten kun näki kuitenkin kuvia, kun lapset on lentokoneessa nenä kiinni ikkunassa ja vihdoinkin pääsemässä kotiin, oli sellainen olo, että tämä oli oikea ratkaisu.

Kimmo Ohtonen: Minkälaista palautetta sä sait EU-tasolla tästä?

Pekka Haavisto: Tästä tuli kiinnostava keskustelu sen takia, että Suomi oli ensimmäistä joukossa, joka toi kotiin omat kansalaisensa. Ensinnäkin Yhdysvalloilta saatiin valtavan paljon palautetta, myönteistä palautetta siksi, että Yhdysvallat johtaa tätä Isisin vastaista koalitiota ja sanoo, että jos te jätätte lapset tällaiseen radikalisoituvaan leiriin, teillä on suuri määrä radikalisoituneita nuoria pian. Että sen takia oli tärkeää toimia nopeasti. Pikkuhiljaa eurooppalaiset maat teki samanlaisen ratkaisun kuin Suomi. Me tehtiin jo itse asiassa hyvin käsi kädessä esimerkiksi Saksan kanssa näitä kotiutuksiakin. Ja uskon, että tämä on ollut oikea ratkaisu.

Kimmo Ohtonen: Me ollaan saatu Diakonissalaitoksen toiminnassa mukana olevilta ihmisiltä kysymyksiä presidenttiehdokkaille. Sopiiko, että esitetään nyt pari kysymystä sinulle?

Pekka Haavisto: Sopii oikein hyvin.

Kimmo Ohtonen: Hyvä, kuunnellaan.

Ääniviesti, kysyjä 1: Hei. olen Birgitta täältä Länsi-Helsingistä Kannelmäestä. Kysymykseni presidentille olisi, onko sinulla mitään keinoja vaikuttaa siihen, että Ukrainan sota saataisiin loppumaan?

Pekka Haavisto: Kiitos, Birgitta, hyvästä kysymyksestä. Silloin, kun Venäjän hyökkäys Ukrainaankin alkoi, oli vielä neuvotteluja, joita käytiin Turkissa, Istanbulissa. Pidimme aika tiivistä yhteyttä Turkkiin tässäkin yhteydessä. Vaihdoimme ajatuksia, mikä voisi olla se rauhan tie tästä eteenpäin. Juuri tällä hetkellä tilannehan on muuttunut tällaiseksi asemasodaksi. On tärkeää, että pidetään yllä Ukrainan puolustusta, osoitetaan tukea Ukrainalle tässä tilanteessa kaikin tavoin. Samaan aikaan koitetaan jälleenrakentaa Ukrainaa. Ja toivotaan, että saadaan myöskin Venäjä rauhoittumaan ja vetäytymään niiltä alueilta, joita se on vallannut. Tämä on kansainvälisen yhteisön ykkösasia tällä hetkellä. Uskon, että Suomen tuleva presidentti myös joutuu tämän asian kanssa paljon tekemisiin.

Kimmo Ohtonen: Hyvä, kiitos. Otetaan vielä toinen.

Ääniviesti, kysyjä 2: Paula, Länsi-Helsingistä, moi. Minkä ikäisenä liityit politiikkaan mukaan?

Pekka Haavisto: Moi Paula ja hyvä kysymys. Minä olen silloin kouluajan jälkeen, 19–20 -vuotiaana, ollut ensin näissä ympäristöliikkeissä aktiivisesti mukana. Sitten taisin olla 29-vuotias, kun olin sellaisissa eduskuntavaaleissa, jossa tulin valituksi ensimmäistä kertaa eduskuntaan. Silloin oli Vihreä liike uusi ja olin ollut sitä perustamassa.

Kimmo Ohtonen: Hyvä, kiitos. Nyt sulla on kiireinen loppuvuosi ja alkuvuosi edessä, mutta yksi erittäin tärkeä kysymys on, että kun DJ Pexi on niittänyt mainetta eri puolilla Suomea keikkojen kautta, niin mitäs kuuluu tällä hetkellä hänen taiteilijan uralleen?

Pekka Haavisto: DJ Peksi on esiintynyt satunnaisesti, milloin Äkäslompolossa ja milloin Turussa ja milloin Helsingissä. Viimeksi taisin olla lääkiksen opiskelijoiden bileissä. Pieni havainto. Mähän soitan niin sanotusti järkyttävää musiikkia 60-luvulta, vähän 70-luvultakin, ja ajattelen, että kukaan muu ei tällaista musiikkia kuuntele, mutta lääkiksen bileissä porukka tanssi kaikki biisit. Se oli aikamoinen saavutus.

Kimmo Ohtonen: Mikä oli sellainen biisi, joka pisti kannat kattoon?

**Diakonissa-
laitos**

Arvojohtaja-podcast, jakso 1
27.12.2023

11 (11)

Pekka Haavisto: Yksi erikoisuus, kun olen elänyt tämän punk-vaiheenkin, niin soitan belgialaista punkkia, semmoinen Plastic Bertrandin biisi, niin kyllä sitäkin. Pogoaminenkin on tullut uudestaan taas muotiin.

Kimmo Ohtonen: Mahtavaa. Kiitos, Pekka, että pääsit meidän vieraaksi. Oli ilo.

Pekka Haavisto: Kiitos.

Kimmo Ohtonen: Kiitos.

(TUNNUSMUSIIKKI SOI LYHYESTI.)